

ฉันทนาการเปลี่ยนแปลงอะไรเพื่อสังคมไทย

โดย นางอุษา รัตนโอฬาร

การเปลี่ยนแปลงเป็นสัจธรรมของสรรพสิ่งและสรรพชีวิตในสากลจักรวาล อันมีวงจรรวมชาติ ได้แก่ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเรียนรู้สัจธรรมแห่งธรรมชาตินี้ แต่เพราะเหตุอันใดเล่าพระองค์จึงทรงได้รับการยกย่องว่า ทรงเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทรงเป็นผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง และทรงเป็นศาสดาเอกของโลก เพียงพระองค์ทรงค้นพบความจริงของธรรมชาติว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเป็นธรรมดาโลกเท่านั้นหรือ ความรู้ในกฎไตรลักษณ์ ที่พระองค์ทรงค้นพบนั้น จะเกิดประโยชน์อันใดเล่าแก่มวลมนุษยชาติ ถ้าพระองค์ไม่ทรงนำความรู้นั้น มาสืบค้นหาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นปัญหามาทุกขมาสูเวไนยสัตว์ ทำให้ทรงค้นพบวิถีทางดับทุกข์ และมรรคทางสายกลางแห่งการดำเนินชีวิต เรียกว่า อริยสัจ ๔ ที่สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้จริง อันเป็นประสิทธิคุณต่อโลกอย่าง มหาศาล

ในสังคมไทยซึ่งเป็นเมืองพุทธ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงได้รับการยกย่องว่า ทรงเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง พระองค์ทรงประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มาบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ ด้วยโครงการหลายพันโครงการ เช่น โครงการฝนหลวงฯลฯ จนสามารถแก้ปัญหาภัยแล้งได้ พระองค์ทรงมุ่งหวังให้มนุษย์รู้เท่า และรู้ทัน วงจรรวมชาติ และร่วมสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ที่มนุษย์ล้วนต้องพึ่งพาอาศัย ทรงค้นคว้า ทดลอง ด้วยพระองค์เอง สร้างความตระหนักถึงความต้องการของมนุษย์ที่จะต้องเป็นอยู่อย่างพอเพียง พัฒนาตนเองตาม วงจรแห่งภูมิภาวะ ได้แก่ การพึ่งพาผู้อื่น การพึ่งพาตนเอง และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ที่จะช่วยให้มนุษย์อยู่กับธรรมชาติ ได้อย่างประสานกลมกลืน และทุกชั้นตอนทรงกระทำให้อุเป็นแบบอย่างด้วยการเข้าถึง เข้าใจ และพัฒนา

นับว่าเป็นบุญของคนไทยที่ได้เกิดมาได้รับมาสาวพัสตร์แห่งบวรพระพุทธศาสนา และได้อาศัยบนผืนแผ่นดินไทย ได้ร่วมโพธิสมภาร ดิฉันสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบในฐานะครู ต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการแห่งพหุปัญญา เพื่อตอบสนองความหวังของผู้เรียน และนโยบายของทุกภาคส่วน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด้วยสาระการเรียนรู้ ๖ หน่วยการเรียนรู้ คือ ๑. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ๒. การเรียนรู้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ๓. ความยุติธรรมในสังคม ๔. การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ๕. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้มุ่งมั่นตั้งใจมุ่งสู่นาคต และ ๖. การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ด้วยจิตตั้งมั่น ดิฉันเชื่อว่า สามารถพัฒนามนุษย์ให้ก้าวทันเทคโนโลยี มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ใช้สื่ออุปกรณ์ภายในท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ ในการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้แบบเปิด ที่สามารถทำอะไรได้หลายอย่าง และการเรียนรู้แบบนอกลูก ผู้มีวิสัยทัศน์ กว้าง ไกล เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้เรียน ให้สามารถใช้กลยุทธ์ ประสานหลักสูตรแกนกลางซึ่งเน้นมาตรฐานการเรียนรู้ กับหลักสูตรสถานศึกษา เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สามารถเชื่อมโยงและแตกลูก องค์ความรู้ของหลักสูตรแกนกลางและภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่ความคิดที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

๒. นำองค์ความรู้ที่ได้จากข้อแรก ซึ่งเกิดจากการปรับเปลี่ยนกระบวนการทศน์ ของผู้มีวิสัยทัศน์ มองกว้าง มองไกล ผู้กระบวนการทศน์ของผู้ใฝ่ดี ใฝ่เรียนรู้ ปรับ และ/หรือ ขยายกรอบความคิด ให้สอดคล้องกันอย่างกลมกลืน กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เกิดอุปนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต ตามรอยพระยุคลบาท และเป็นบุคคลแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓. ใช้สื่ออุปกรณ์แปลงความรู้ทางตะวันตก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับ นักเพนกวิน ผู้เข้าใจและสามารถใช้ลักษณะเด่นของแผ่นท้องและหลัง พรางตัวเหมือนปลาวาฬ ไม่ตกเป็นเหยื่อ ปลาฉลาม และเหยี่ยว

๔. นำทฤษฎีเกมแบบร่วมมือ ที่มี ๓ องค์ประกอบ เช่นเดียวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ๑) กฎ กติกา (หลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน) ซึ่งเปรียบเหมือน กฎีคุ้มกัน ๒) ผู้เล่นแต่ละฝ่ายต่างต้องการชัยชนะ ต่างคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด เปรียบเหมือนความพอประมาณ ที่สอดคล้องกับกฎในข้อแรก ในการเลือกเล่นต่อหรือเลิกเล่น เมื่อตัวเองได้เปรียบ หรือ เสียเปรียบ ๓) ผู้เล่นต่างใช้เหตุผลในการเลือกตอบสนองด้วยอำนาจในตน ได้แก่ สติ จิตสำนึก จินตนาการ และอิสรภาพในการกระทำ ไม่กังวลหรือขัดแย้งกับอิทธิพลภายนอก ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึก และ สถานการณ์ เปรียบเสมือน ความมีเหตุผล

เมื่อผู้เล่นเล่นต่อไปในระยะเวลาหนึ่ง ผู้เล่นจะสามารถค้นพบญาณหยั่งรู้ได้ด้วยตนเอง เปรียบเหมือน เงื่อนไข ความรู้ และยุติการเล่นเมื่อเกิดภาวะสมดุล จากการเรียนรู้ทางเลือกใหม่ในสถานการณ์แบบชนะ-ชนะ ด้วยเงื่อนไข คุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์ ที่จะทำให้การเล่นสามารถยุติได้ แต่ถ้าผู้เล่นอีกฝ่ายหนึ่ง เปิดเกมการเล่นที่ทำให้ฝ่ายตนได้เปรียบ และฝ่ายตรงข้ามเสียเปรียบ บนพื้นฐานของความคดโกง เกมก็ไม่สามารถยุติลงได้ เพื่อให้ เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้ทฤษฎีเกมได้ง่าย ๆ โดยใช้ สื่อวีดิทัศน์ที่ผู้เรียน เรียนรู้ได้จากพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจ ของ ลิงชิมแปนซี (ปังกุง) และเพื่อนสุนัขเจมส์ ที่ปฏิบัติภารกิจจนสำเร็จ โดย ไม่ทอดทิ้งกัน เพราะต่างก็เข้าใจบทบาทของผู้นำและผู้ตาม ในสถานการณ์การแก้ปัญหาต่าง ๆ

ด้วยเหตุผลและคำอธิบายจากการใช้สื่อต่าง ๆ ที่เด็กและเยาวชนชื่นชอบ ในระดับต่างกัน จากเปิด สุนัขจิ้งจอก จาก นกฮูก สุนัขเพนกวิน จากนกเพนกวิน ผู้ความเป็นกัลยาณมิตรของปังกุงและเจมส์ จึงเป็นแรงจูงใจให้ดิฉันต้องการเข้าร่วม โครงการผู้นำ - นำการเปลี่ยนแปลง รุ่นที่ ๒ เปิดโอกาส และเวที ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ สร้างเครือข่ายชุมชน ในการดำเนินการประยุกต์ใช้ความรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชนบนวิถีทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ สู่การปฏิบัติในสังคมไทย บนทางเลือกใหม่ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน จาก เหยื่อ และ/หรือ ผู้กระทำผิด พัฒนาเป็นผู้เจรจา ไกลเกลี้ยคนกลางระงับข้อพิพาท ซึ่งนานาอารยประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแคนาดา เป็นต้น ใช้กลยุทธ์นี้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศของตน เป็นโอกาสให้เด็กและเยาวชนไทย ทดลองใช้ และประเมินผล สร้างผู้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่อนาคต สามารถสร้างเครือข่าย อย่างมั่นคงยั่งยืนตลอดไป